

Европейски съюз

ИНВЕСТИЦИИ
В ХОРАТА

Оперативна програма
“Административен капацитет”

АНАЛИЗ

на съществуващите системи за разплащания, позволяващи електронен обмен на информация

Настоящият анализ е изготвен от “Датамакс” АД в изпълнение на Задача 1 – “Анализ на съществуващите системи за разплащания, позволяващи електронен обмен” от проект: “Разработване на среда, осигуряваща електронни разплащания в процеса за предоставяне на административни услуги по електронен път”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Месец Юни, 2008 година

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
1. Предназначение на документа.....	4
2. Цел на анализа.....	4
3. Области на проучване на съществуващите в момента системи за електронни плащания, осигуряващи електронен обмен.....	4
4. Проучване на нормативната уредба, регулираща плащанията по електронен път и плащанията към бюджета.....	4
II. НОРМАТИВНА БАЗА.....	4
III. ПЛАТЕЖНИ СИСТЕМИ, ЛИЦЕНЗИРАНИ ОТ БНБ.....	5
5. БИСЕРА - Банкова Интегрирана Система за Електронни Разплащания.....	5
6. БОРИКА - Банковата организация за разплащания с използване на карти.....	6
IV. СИСТЕМИ ЗА ИНТЕРНЕТ БАНКИРАНЕ	7
Видове услуги, достъпни за ползване по електронен път.....	8
Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата интернет банкиране.....	8
Активиране на регистрацията в системата.....	8
Достъп и идентификация в системата за Интернет банкиране.....	9
Технология на плащанията чрез система за Интернет банкиране.....	9
Банков превод по бюджетна сметка	9
V. СИСТЕМИ ЗА ЕЛЕКТРОННИ ПЛАЩАНИЯ В СТРАНАТА.....	10
7. ePay.bg – Система за електронни плащания чрез Интернет (www.epay.bg).....	10
Видове услуги, свързани с плащания по електронен път.....	10
Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата.....	10
Технология на извършване на платежните услуги.....	11
8. B-Pay – плащане на сметки от банкомат.....	12
Информация, изисквана от търговеца.....	13
9. Ebg.bg – система за плащания чрез Интернет (www.ebg.bg).....	13
Видове услуги, свързани с плащания по електронен път.....	14
Видове платежни инструменти.....	14
Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата	14
Технология на извършване на платежните услуги	15

<u>10. Транскарт АД</u>	15
Видове услуги, свързани с плащания по електронен път.....	15
Видове платежни инструменти	16
Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата	16
Технология на извършване на платежните услуги	16
<u>11. Мобайлпеймънт – плащане чрез SMS</u>	16
Видове услуги, свързани с плащания по електронен път.	16
Видове платежни инструменти	16
Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата	16
<u>12. СЕП България – предстоящо стартиране на системата за електронни разплащания през мобилен телефон</u>	17
VI. БЮДЖЕТНИ ПЛАЩАНИЯ.....	19
<u>13. СЕБРА</u>	19
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	19

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Предназначение на документа

Настоящият анализ се изготвя в изпълнение на задачите по проекта за “Разработване на среда, осигуряваща електронни разплащания в процеса за предоставяне на административни услуги по електронен път”. Обект на проучване и анализ са съществуващите в страната системи за разплащания, позволяващи електронен обмен на данни, които се използват от потребителите на електронни услуги за нареждане на плащане чрез използването на електронни платежни инструменти или други електронни форми за нареждане на плащане.

2. Цел на анализа

Да се проучи текущото състояние на съществуващите в страната системи за плащания, позволяващи електронен обмен на данни, както и готовността им за интеграция и работа в средата, осигуряваща електронни разплащания в процеса за предоставяне на административни услуги по електронен път. Ще бъде проучена технологията за извършване на услуги, свързани с електронни плащания, както и механизмите за плащане към бюджетните ведомства. Посредством извършения анализ ще могат да бъдат идентифицирани и бъдещи проблеми при внедряване на средата и да се прогнозираат сроковете, в които Възложителят ще може да очаква изградената среда да бъде въведена в експлоатация с включени в нея максимален брой системи за разплащания, респективно “платежни оператори”.

3. Области на проучване на съществуващите в момента системи за електронни плащания, осигуряващи електронен обмен

- Оперативни правила на системите и условия за потребителите, желаещи да ползват услугите.
- Видове платежни услуги, предоставяни от системите, обект на настоящия анализ.
- Видове платежни инструменти и други начини за електронно нареждане за плащане.
- Технология за извършване на платежните услуги.
- Механизми на плащане към бюджетни ведомства.

4. Проучване на нормативната уредба, регулираща плащанията по електронен път и плащанията към бюджета

II. НОРМАТИВНА БАЗА

Нормативната база на безналичните плащания (плащане с електронни банкови платежни заявления, плащания с банкови карти и други електронни платежни инструменти) на територията на страната се определя от Закона за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи (ЗПЕПИПС), Наредба 3 на Българска народна банка за паричните преводи и платежните системи, Наредба 16 на Българска народна банка за електронните платежни инструменти.

Извършването на безналични плащания, съгласно ЗППЕПИПС се извършва от търговските банки в страната. Наредените преводи (чрез ЕПИ и банковите преводи) се изпълняват през лицензираните от БНБ платежни системи “БИСЕРА” и “БОРИКА”.

III. ПЛАТЕЖНИ СИСТЕМИ, ЛИЦЕНЗИРАНИ ОТ БНБ

5. БИСЕРА - Банкова Интегрирана Система за Електронни Разплащания

БИСЕРА е платежна система за извършване на парични преводи и плащания между банкови сметки в страната. Със системата работят всички търговски банки в страната и БНБ.

Оператор на системата за обслужване на клиентски преводи, предназначени за изпълнение в определен момент - БИСЕРА, е Банксервиз АД.

Участници в БИСЕРА са:

- БНБ;
- търговски банки, сключили договор за участие в БИСЕРА;

Системата приема преводни нареждания и друга банкова информация 24 часа на ден, 7 дни в седмицата. Обработка (сетълмент) на плащанията се извършва всеки работен ден по два пъти дневно.

Освен обслужване на междубанкови клиентски плащания, системата БИСЕРА осигурява трансфер и на друга банкова информация:

- преводни нареждания за вътрешнобанкови преводи,
- искания и откази за директен дебит,
- информационни съобщения,
- искания и откази за корекция на преводи.

Начинът за извършване на междубанкови клиентски преводи, предназначени за изпълнение в определен момент, както и обменът на друга банкова информация, свързана с платежния процес се определят и се извършват при спазване на “Операционните правила за работа с БИСЕРА –Указание 03-9006”.

Основни функции на БИСЕРА

- Приема и обработва клиентски преводи за суми, предвидени в чл. 35, т. 1, буква а. от Наредба № 3;
- Изпраща до всеки от участниците в системата информация за резултатите от сетълмента за изпълнените чрез нея преводи;
- Осигурява пренос до адресата на нареждания за превод по вътрешнобанкови преводи, както и на друга банкова информация, подадена в БИСЕРА.

Достъп до БИСЕРА имат:

- Банки - за получаване на информация за резултатите от сетълмента на приетите от БИСЕРА нареждания;
- Министерството на финансите чрез СЕБРА (Система за Електронни Бюджетни РАЗплащания) - за обработка на нареждания за превод по одобрени заявки за плащане от бюджетни предприятия;

6. БОРИКА - Банковата организация за разплащания с използване на карти

БОРИКА АД притежава лиценз за извършване на дейност на територията на Република България като системен оператор на платежна система за обслужване на плащания по операции с банкови карти на територията на страната.

Като Системен картов оператор БОРИКА обслужва 28 местни банки, практически всички банки, които издават банкови карти и приемат плащания с тях, авторизира плащанията, извършени с местни дебитни и международни дебитни и кредитни карти (включително MasterCard, Visa, American Express и JCB), издадени от тези банки.

Отношенията между Системния картов оператор БОРИКА и издателите на банкови карти се уреждат с договор. В договора задължително се включва текст, с който издателите дават предварително съгласието си националният оператор да прави заявки за сетълмент срещу техните сметки за сетълмент в Българската народна банка през RINGS във връзка с извършването на междубанкови плащания, породени от авторизираните операции с банкови карти.

Отношенията между банките, приемащи плащания с банкови карти, и търговците, при които се плащат стоки и услуги с банкови карти, се уреждат с договор. Всяка банка, която издава банкови карти и/или управлява операции с тях е длъжна да осигури от всяко терминално устройство АТМ или ПОС, което тя поддържа финансово, да могат да се извършват съответно всички операции "Теглене на пари в брой" или "Плащане на стоки и услуги" с всички карти, издадени на територията на страната.

Към БОРИКА са свързани системите ePay.bg и eBG.bg за плащане на стоки и услуги чрез Интернет. Чрез системата ePay.bg всички картодържатели на дебитни карти на 23 банки могат да плащат стоки и услуги чрез Интернет. Към БОРИКА са свързани и платежните сървъри на системата bPay, посредством която могат да се плащат комунални и други сметки от над 2000 банкомата в София и страната.

БОРИКА предоставя възможност да се извършват плащания с банкови карти чрез Интернет посредством Системата за електронни плащания (е-плащания) ePay.bg и системата за е-плащания ebg.bg.

Технология на плащането с банкови карти чрез системата ePay.bg и системата ebg.bg:

Е-плащане с банкова карта чрез Интернет се извършва в следните няколко стъпки:

- 1.Получаване на заявка от търговеца или организацията, предоставящи стоката или услугата за извършване на плащане;

- 2.Получаване на потвърждение или на отказ от клиента за сделката и плащането;
- 3.Платежният сървър на ePay.bg, респективно на eBG.bg, изпраща в БОРИКА данните за картата, записани в него при предварителната регистрация на клиента;
- 4.Авторизация на плащането в БОРИКА и дебитиране на наличните средства по картата на клиента с цената на сделката;
- 5.Генериране на съобщение за потвърждение или отказ за плащането до търговеца и до клиента.

Авторизация на плащането от БОРИКА

Основна характеристика на системите ePay.bg и ebg.bg за Е-плащания с банкови карти чрез Интернет е, че се извършва незабавна авторизация (проверка) на всяко заявено плащане в БОРИКА в реално време чрез постоянните он-лайн връзки между платежните сървъри на системите и изчислителната система на БОРИКА, посредством която се осигурява достатъчна защита и бързодействие при обслужване на заявките за плащания. При извършване на авторизацията на всяко плащане се използват механизмът за авторизация в БОРИКА, който позволява параметризиране на лимитите по сметки и карти за всеки отделен клиент-картодържател и технологията на междубанковите плащания с карти от ПОС терминали, която позволява сметката на търговеца и сметката, свързана с картата, да бъдат в различни банки.

IV. СИСТЕМИ ЗА ИНТЕРНЕТ БАНКИРАНЕ

26 от банките в страната – местни банки и клонове на чужди банки предоставят на своите клиенти електронно банкиране. Интернет банкирането осигурява техническа възможност на клиента на Банката да предава по електронен път платежни нареждания в български лева и чуждестранна валута, както и да получава информация и извлечения за състоянието и движенията по банковите си сметки чрез Интернет.

Към момента следните банки поддържат системи за Интернет банкиране:

- ТБ Алианс България
- Алфа банка
- Банка ДСК
- ТБ Запад-Изток
- Българо-американска кредитна банка
- БНП Париба
- УниКредит Булбанк
- Емпорикибанк
- Инвестбанк
- ИНГ Банк Н.В.
- Интернешънъл Асет Банк
- ОББ
- Общинска банка
- Пиреос Банк
- Юробанк И Еф Джи - България (Пощенска банка)

Про Кредит Банк
ПИБ
Райфайзенбанк
SG Експресбанк
Ситибанк
СИБанк
Тексимбанк
ТБ Д
ЦКБ
МКБ Юнионбанк
Корпоративна търговска банка

Видове услуги, достъпни за ползване по електронен път.

През системите за интернет банкиране клиентите на банката могат да управляват и да следят състоянието на сметките си чрез Интернет. Посредством интернет клиентите могат да извършват преводи по банкова сметка, включително да извършват плащания към бюджета, да извършват нареждания за плащане към партньори, да следят състоянието на сметките си и движенията по тях, да извършват плащания и други банкови услуги - получаване на информация за състоянието и движението по банковите сметки, информация за валутни курсове, лихвени проценти, валутни сделки, следене състоянието на извършените транзакции и т.н.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата интернет банкиране

Потребителите, които желаят да ползват Интернет банкиране на банката, трябва:

- да са клиенти на банката;
- да подадат заявление/ искане за регистрация в системата за Интернет банкиране на Банката и съответно да получат достъп до предлаганите от съответната банка електронни услуги;
- да се запознаят с Общите условия на Банката за ползване на услугата;

При регистрацията на Интернет страницата на Банката, както и в искането за ползване на услугата Интернет банкиране, клиентът посочва следната информация: e-mail за връзка, трите имена за физическо лице и за представляващия юридическото лице или фирмата и седалището на юридическо лице, ЕГН за физическо лице и за представляващия юридическото лице и/или Булстат и данъчен номер за юридическо лице (ако има данъчна регистрация), лична карта за физическо лице и за представляващия юридическото лице (номер, дата на издаване и от кой е издадена), адрес, телефон и факс, сметките на клиента, до които ще има Интернет достъп.

Някои банки изискват и клиентски номер на клиента в съответната банка.

Активиране на регистрацията в системата.

Почти всички банки, които предлагат на своите клиенти Интернет банкиране, изискват искането за регистрация в системата да се подаде лично в офис на банката от заявителя и титуляр на сметката/те, до които ще бъде разрешен достъп през Интернет. След

потвърждение от страна на банката на искането на клиента за регистрация, се създава потребителски акаунт на клиента в системата за Интернет банкиране на банката, чрез който той може да управлява своите средства в банката, включително и да нарежда плащания.

Достъп и идентификация в системата за Интернет банкиране

Достъпът до системата за Интернет банкиране на банките се осъществява задължително с парола и потребителско име и цифров сертификат, издаден от банката или универсален електронен подпис, издаден от лицензиран доставчик на удостоверителни услуги (опционално).

Тенденция: Увеличава се броя на банките, които изискват потребителят на системата за Интернет банкиране да се идентифицира пред системата с универсален електронен подпис (с цел повишаване сигурността и предпазване от неоторизиран достъп и съответно неправомерни плащания).

Някои от банките позволяват достъп до системата за интернет банкиране само с парола и потребителско име, но при извършване на транзакции се изисква използването на допълнителен еднократен код за идентификация на потребителите, получен чрез SMS на предварително посочен от клиента GSM номер.

Технология на плащанията чрез система за Интернет банкиране

Посредством Интернет банкирането въз основа на електронно банково платежно заявление, получено през Интернет, Банката предоставя на клиента дистанционен достъп до средства, поддържани по сметки на клиента при Банката, посочени от клиента за извършването на различни операции: плащания в страната и чужбина – нареждане на превод по банкова сметка (и превод към бюджетна сметка); покупко-продажба на валута и директен дебит и др.

Банков превод по бюджетна сметка

За нареждане на банков превод към бюджета, клиентът попълва електронен формуляр - платежно нареждане към бюджета, като въвежда всички необходими данни за формиране на платежен документ “Преводно нареждане/Вносна бележка за плащане от/към бюджета” по сметки на бюджетни разпоредители, в левове, открити при българска банка.

При плащане по този начин задължително трябва да се посочи допълнителна информация в основанието на платежния документ с цел да се идентифицира плащането

В съответствие с нормативните разпоредби таксите, свързани с разноските по превода се поемат изцяло от наредителя, а за получателя този превод е безплатен.

Посредством системите за Интернет банкиране на банките, клиентите могат да извършват безналични преводи от своята банкова сметка по банкова сметка на бюджетно ведомство, като клиентът подава посредством Интернет нареждане към своята банка да извърши плащане от неговата банкова сметка по посочена бюджетна сметка

V. СИСТЕМИ ЗА ЕЛЕКТРОННИ ПЛАЩАНИЯ В СТРАНАТА

Към момента електронни плащания с банкови карти се предлагат от 2 български системи – ePay.bg и ebg.bg

7. ePay.bg – Система за електронни плащания чрез Интернет (www.epay.bg)

Оператор на системата – Ипей АД, юридическо лице, което регистрира при себе си всички търговци и клиенти, желаещи да извършват плащания в ePay.bg посредством банкови карти или други платежни средства, одобрени от него и който осигурява и гарантира информационно и технически осъществяването на тези плащания между страните при спазване на утвърдената от него и приета от банките-издатели и БОРИКА, технология за това.

Операторът има сключен индивидуален договор с всяка една банка, включена в системата.

Видове услуги, свързани с плащания по електронен път

Системата за електронни плащания през Интернет ePay.bg осигурява възможност:

- она регистрираните клиенти да плащат стоки и услуги с банкови карти към регистрирани търговци, като нареждането за плащане се извършва посредством Интернет – системата ePay.bg. Самото плащане се извършва от банката- издател на картата и банката, при която получателят на плащането има открита банкова сметка за получаване на плащания с банкови карти чрез Интернет.
- она регистрираните клиенти да превеждат пари по произволна банкова сметка в българска банка. Услугата се нарича “Вносна бележка”. Чрез услугата могат да се извършват и плащания към бюджета – като се нарежда банков превод по посочена от клиента бюджетна сметка.
- она регистрираните клиенти да плащат данъци и осигуровки към НАП.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата

За да може да извършва разплащания в Интернет през ePay.bg, клиентът трябва да се регистрира на страницата на системата за електронни плащания. Аналогична регистрация в системата правят и търговците, които желаят да приемат плащания от клиентите си през Интернет. Потребителите влизат в профилите си в системата с потребителско име и парола, а при желание и с цифров сертификат или универсален електронен подпис.

Клиентът може да осъществява плащания в ePay.bg чрез карти издадени от банки, с които Операторът има сключен договор. За да използва услугата, предлагана от Оператора, клиентът трябва да регистрира своята банкова карта при Оператора за извършване на плащания през Интернет.

Банките-издатели и видовете карти, които могат да се ползват за плащания в Интернет са посочени в списък. Аналогичен списък има и за търговците, които имат сключени договори с Оператора.

Технология на извършване на платежните услуги

Плащането на сметка в ePay.bg се извършва като се прегледа представената от системата информация за търговеца, описание на сделката, дата и номер фактура и сумата за плащане. След като се увери в тяхната коректност, клиентът посочва карта, от която да се извърши плащането.

За да се извърши плащането, е необходимо клиентът да въведе своята парола и да натисне бутона “Потвърждение”. След натискането на “Потвърждение”, системата проверява валидността на въведената парола. Системата изпраща до БОРИКА съобщение да се задължи избраната от клиента карта и да се завери посочения от клиента търговец с въведената сума. Ако картата е активна и лимитите на БОРИКА по нея не са надхвърлени, плащането се осъществява и БОРИКА връща на системата авторизационен код, който представлява номер, потвърждаващ плащането. Този авторизационен код може да служи за официални запитвания към системата и БОРИКА дали дадено плащане е извършено. В случай, че БОРИКА по някаква причина не регистрира плащането (картата е блокирана, няма достатъчно налични средства, надхвърлени са лимитите за плащане, регистрацията на ПОС – терминала на търговеца е отменена), БОРИКА връща код за отказ на плащането.

Ако клиентът не желае да потвърди плащането, а иска да го откаже окончателно, натиска бутона “Отказване”.

След получаване на отговора от БОРИКА, системата показва на клиента резултата от плащането. При успешно плащане клиентът-платец получава и e-mail с потвърждение за извършеното плащане.

Получателят на плащането, в случай, че е регистриран в системата, също получава известие в реално време чрез http, e-mail или друг, договорен между страните начин за автоматично известяване по електронен път.

Технология на плащането към бюджетни сметки (включително плащане на данъци и осигуровки към НАП).

Чрез услугата "Вносна бележка" всеки регистриран клиент на системата може да нареди банков превод през Интернет по левова сметка във всяка българска банка. За да извърши превода, клиентът трябва да попълни електронен формуляр с всички необходими данни за получателя – име, IBAN, сума, основание и т.н. Услугата е достъпна от личния профил на клиента, след вход в системата с парола, потребителско име (и цифров сертификат или универсален електронен подпис, ако клиентът използва такъв за достъп до профила с в ePay.bg).

С помощта на услугата “многоредово бюджетно платежно нареждане” всеки клиент на системата може да извършват множество преводи за различни задължения към бюджета с една вносна бележка. За да извърши превода, клиентът трябва да попълни електронен формуляр с всички необходими данни за получателя – име, IBAN, сума, основание и т.н. Услугата е достъпна от личния профил на клиента, след вход в системата с парола, потребителско име (и цифров сертификат или универсален електронен подпис, ако клиентът използва такъв за достъп до профила с в ePay.bg).

Тази услуга се предлага съвместно с Първа инвестиционна банка и с Централна кооперативна банка, които извършват клиентските плащания, а ePay.bg е електронната среда за приемане и предаване на информация за нареждания за плащания от страна на клиентите на Банката. Обменът на информация за наредените посредством ePay.bg преводи по банкова сметка се извършва по предварително уточнен протокол и формат на данните.

За извършване на превод по банкова сметка, всяка една от банките регистрира виртуален ПОС терминал на свое име, по който клиентите да превеждат наредените от тях суми.

1. Клиентът попълва в електронния формуляр в ePay.bg всички данни, необходими, за да се извърши превода, включително посочва банката, която ще извърши плащането от името на клиента, след което, като последна стъпка, потвърждава плащането чрез своята парола в ePay.bg.
2. Въведената от клиента информация за превода се изпраща от ePay.bg към банката, посочена от клиента (ПИБ или ЦКБ).
3. Системата изпраща данните за плащането (сума на плащането и банковата карта на клиента, данни за виртуалния ПОС на банката, посочена от клиента да извърши плащането) на БОРИКА.
4. БОРИКА извършва авторизацията на плащането и изпраща съобщение до банката на картодържателя и до банката, посочена от клиента и обслужваща виртуалния ПОС терминал).
5. Банката обработва съобщенията от БОРИКА, като ги свързва с получената от ePay.bg информация за превода (IBAN на получателя, основание, сума и т.н.) и превежда заявената сума по сметката на получателя.
6. ePay.bg показва на клиента резултата от авторизацията, получен от БОРИКА – успешно или неуспешно плащане.

Банката на получателя на превода получава стандартно съобщение за превод на основание, на което заверява неговата сметка. Таксата за превода се заплаща от клиента-наредител в полза на банката, която извършва плащането от името и за сметка на клиента. Последната изготвя документи, потвърждаващи превода, които предоставя на клиентите.

Технологията на услугата “многоредово бюджетно платежно нареждане” е аналогична на описаната по-горе.

Особеност: Клиентските плащания се извършват от банките на клиента-платец и на търговеца-получател на плащането.

8. В-Pay – плащане на сметки от банкомат

Услугата “В-Рау” осигурява възможност да се заплащат на банкомат сметки или да се внасят суми авансово в полза на широк кръг търговски организации. Тя се предлага от БОРИКА и Датамакс АД.

При ползването на системата клиентът въвежда на специален екран на банкомата “код на търговец”, в чиято полза ще извършва плащането. Освен номера, системата изисква да се въведе и допълнителна информация (напр. ЕГН, БУЛСТАТ, абонатен номер, номер на телефон и т.н.), която е необходима за идентифицирането на клиента и плащането.

Възможният брой търговци, които могат да получават плащания от този вид е 100 000. Освен големият брой търговци, е осигурена и възможност плащанията да се извършват с всички видове национални и международни дебитни и кредитни банкови карти – VISA, Visa Electron, MasterCard, Maestro.

Клиентът поставя своята банкова карта в АТМ-терминала и от главното меню последователно избира:

- Други услуги
- В-Рау
- Код на търговец

Извежда се екран, на който клиентът въвежда Търговския номер на организацията, в полза на която желае да извърши плащане. Клиентът може да получи Номерът на търговеца от съответната организация или на телефоните, показани на екрана на банкомата.

- Информация, изисквана от търговеца

На следващия екран се изисква от клиента да въведе определена информация, с която търговецът-получател на плащането се идентифицира клиента в своята информационна система – абонатен номер, ЕГН Номер на договор, персонален код и т.н.

- Сума за плащане

След като клиентът въведе изискваната от търговеца информация, се извежда информация с името на получателя, кратко описание на плащането, сумата, която дължи клиентът, наличността по сметка на клиента преди плащането. Тук се потвърждава и плащането от страна на клиента. При успешно плащане, на екрана на банкомата се извежда съобщение на клиента с резултата от транзакцията – успешно плащане или отказано плащане.

Плащанията се авторизират от БОРИКА, която изпраща информация за резултата от плащането на Оператора на услугата. Операторът от своя страна известява по електронен път получателя на плащането за резултата, получен от БОРИКА.

Условия за ползване на услугата – получателите на плащането трябва да имат предварителна регистрация в системата В-рау, клиентът трябва единствено да притежава банкова карта, приемана от системата и да има достъп до банкомат с услуга В-рау.

9. Ebg.bg – система за плащания чрез Интернет (www.ebg.bg)

Оператора на системата е "ИБГ.БГ", който регистрира търговци и клиенти, желаещи да извършват плащания в Интернет посредством банкови или други карти, одобрени от него или посредством банкови сметки или други платежни.

Видове услуги, свързани с плащания по електронен път.

Системата за разплащане през Интернет eBG.bg осигурява възможност:

на потребителите на системата да плащат стоки и услуги с банкови карти към регистрирани търговци, като нареждането за плащане се извършва в системата eBG.bg. Самото плащане се извършва от банката- издател на картата и банката, при която получателят на плащането има открита банкова сметка за получаване на плащания с банкови карти чрез Интернет.

Потребителите на системата eBG.bg могат да превеждат пари по произволна банкова сметка в българска банка, използвайки услугата „Банков превод“. Чрез тази услуга могат да се извършват и плащания към бюджета- нарежда се банков превод по указана от клиента бюджетна сметка.

Регистрираните в системата потребители могат да плащат данъци и осигуровки към НАП.

Видове платежни инструменти

Клиентът може да осъществява плащания чрез банкови карти или други платежни инструменти, които са достъпни за използване чрез предлаганите от оператора услуги – плащане на регистрирани търговци, които имат електронен магазин, извършване на банков превод по банкова сметка в страната, плащане на комунални услуги към регистрирани търговци.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата

Потребителите трябва да имат регистрация като физическо или юридическо лице на сайта на eBG.bg. Клиентът трябва да регистрира своята банкова карта в потребителския си профил в системата съгласно описаните на страницата на eBG.bg изисквания.

Търговецът, който желае да приема плащания през интернет, също трябва да има регистрация в портала на eBG.bg. На интернет страницата на eBG.bg са поместени списъци /разделени по категории/ за търговците и третите лица, които имат сключени договори с Оператора. Потребителите влизат в профила си в системата с потребителско име и парола, като паролата за вход в системата служи и за потвърждаване на операциите в системата.

Първоначална регистрация на клиенти – физически лица

Регистрацията на клиентите – физически лица става в Интернет страницата на Оператора. Задължително изискваната информация е следната: име, презиме, фамилия, ЕГН и адрес за кореспонденция, телефонен номер, e-mail. Тук се въвежда и избраната от клиента парола.

Първоначална регистрация на клиенти – юридически лица

Регистрацията на клиентите – Юридически лица или Еднолични търговци става в Интернет страницата на Оператора. Задължително изискваната информация е следната: името на фирмата, под което тя съществува в търговските регистри,

БУЛСТАТ, материално отговорно лице, лице за контакти, адрес за кореспонденция, седалище и адрес на управление, телефонен номер и e-mail. Посочва се какъв вид фактури желае да получава от доставчиците – данъчна или опростена.

Технология на извършване на платежните услуги

При наличие на нареждане на клиента, потвърдено с вярна парола и наличие на достатъчен авоар по картата /сметката/ на клиента или наличност на платежен инструмент, системата осигурява предаването на информацията, необходима за извършване на плащане:

- от клиента по сметката на търговеца, което ще даде възможност на клиента да може да получи заявената стока или услуга преди търговецът реално да получи плащането за тях;
- от клиента по сметката на трети лица, които са страна по Договор с Оператора за приемане на плащания в Интернет чрез eBG.bg.

Процес на разплащане с банкова карта:

- Клиентът избира стока на сайта на търговеца.
- Автоматично се изпраща заявка за покупка от сайта на търговеца към eBG.bg.
- eBG.bg изпраща нареждане за плащане към БОРИКА.
- БОРИКА извършва проверка и оторизира плащането.
- eBG.bg изпраща на търговеца потвърждение за плащане в eBG.bg профила, по e-mail или sms и автоматично по http.
- Плащането се извършва и регистрира в системата на eBG.bg

Извършване на банков превод

Услугата „Банков превод” на eBG.bg осигурява на регистрираните в системата клиенти възможност да извършват плащания по произволна банкова сметка. Чрез нея могат да се извършват плащания и към бюджета. Услугата банков превод е разработена и се предлага съвместно с Общинска Банка АД.

10. Транскарт АД

"Транскарт" АД е създадена с цел издаване и обслужване на кредитни карти чрез собствена мрежа от терминали и собствен авторизационен център за обработка на картови разплащания. Кредитните карти Транскарт представляват финансова услуга, която дава възможност на притежателя ѝ да осъществява различни операции - от разплащането на ежемесечните разходи до индивидуални покупки в магазини.

Видове услуги, свързани с плащания по електронен път

Клиентите могат да плащат през Интернет сметките си към определен брой комунални търговци. Списък на търговците, които приемат плащания през системата е поместен на страницата на Транскарт. С кредитните карти може да се извършват плащания на стоки и услуги и на място в различни търговски обекти.

Видове платежни инструменти

Плащанията през системата на Транскарт се извършват само с кредитни карти, издавани от Транскарт.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата

Клиентът трябва да има издадена кредитна карта от организацията на Транскарт. Достъп до потребителския акаунт в системата на Транскарт потребителят осъществява с вход с потребителско име, номера на картата и парола – електронен ПИН, който клиентът получава при получаването на ПИН кода на картата за използване на ПОС устройства и АТМ. В последствие потребителят може да промени електронния си ПИН в потребителския си профил.

Технология на извършване на платежните услуги

Кредитните карти Транскарт могат да бъдат използвани за он-лайн разплащания. Системата Транскарт предлагат два начина за плащане на сметки чрез интернет: Плащане след преглед и потвърждаване или Автоматично плащане на сметки.

Забележка: Плащанията през системата на Транскарт АД са осъществими само с Transcard кредитна карта.

11. Мобайлпеймънт – плащане чрез SMS

Общинска банка и Мобайлпеймънт съвместно предоставят банкова услуга за плащане на сметки чрез изпращане на sms.

Видове услуги, свързани с плащания по електронен път.

Към момента чрез тази услуга могат да се плащат сметки към доставиците на комунални услуги.

Видове платежни инструменти

От услугата могат да се възползват клиенти на Общинска банка, които имат разплащателна, картова или влогова сметка в банката.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата

Както клиентите, така и търговците трябва да имат сметки в Общинска банка.

Клиентът трябва да разполага с мобилен телефон към Globul или Vivatel.

Технология на извършване на платежните услуги

Използването на услугата за sms плащания е свързано с абонамент, ПИН код и търговски номер. След като се абонира за услугата клиентът получава ПИН код, който определя от коя сметка ще се плаща и търговски номер, който указва сметката, по която ще се извърши преводът.

Клиентът изпраща sms на кратък номер 2000 със съдържание ПИН, интервал, търговски номер и сумата на абонатния номер. Съгласно информацията от sms-а и данните, въведени при регистрацията за услугата „Мобайлпеймънт“ формира стандартно платежно нареждане, което се изпраща в банката. Банката изпълнява платежното нареждане, за което уведомява както клиента, така и комуналния търговец. При три последователни грешни въвеждания на ПИН системата прекъсва плащането и се установява контакт с клиент. Един ПИН управлява само една банкова сметка.

12. СЕП България – предстоящо стартиране на системата за електронни разплащания през мобилен телефон

Системата е технологично изградена и предстои да бъде интегрирана в банките, мобилните оператори и търговците.

Участници в системата :

- Клиент, който желае да направи плащане за продукт или услуга чрез мобилното разплащане.
- Търговец, който предоставя стоки или услуги.
- Банка на клиента - Банката на клиента държи неговите сметките и средствата по тях.
- Банка на търговеца - Банката на търговеца, където постъпват плащанията.
- РИНГС- Това е системата за нетен сетълмент на Националната банка, където СЕП България, изпраща сетълмент заявки през определен период.

Видове услуги, свързани с плащания по електронен път

Услугата "Мобилно плащане" представлява плащане през мобилен телефон в магазин, на интернет търговец, на електронни месечни сметки, мобилни преводи на суми между физически лица, електронно портмоне за плащане на малки суми.

Потребители на услугата ще бъдат както физически лица, така и юридически лица.

Видове платежни инструменти

СЕП България е лицензиран от БНБ системен оператор на платежна система, работеща с платежен инструмент „мобилно разплащане“.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата

За да използва услугата, клиентът трябва да поиска от мобилния си оператор да му бъде инсталирано специално софтуерно приложение в СИМ картата на телефона.

За да може потребителят да плати в определен търговския обект, в него също трябва да има телефон, оборудван със софтуер за такива плащания, компютър с интернет или терминал. Тези терминали са единни, независимо с коя банка работи клиентът и цялата система се поддържа от СЕП.

Технология на извършване на платежните услуги

Плащанията през тази система ще стават през мобилен телефон, но не чрез SMS. Софтуерното приложение за „мобилен портфейл“ е записано в защитен сектор на чип картата на телефона на клиента. След инсталирането му в мобилния апарат се появява ново меню, което всъщност е електронният портфейл на клиента. Чрез това меню той управлява транзакциите си.

СЕП не оперира с парите на клиентите, ролята на системата е да осигури защитения канал за пренос на информация за плащанията и сметките. На практика Банките реализират финансовите услуги, а мобилните оператори предоставят 4G услуга за пренос на данните и осъществяването на мобилни плащания. СЕП изгражда инфраструктурата-POS инфраструктура за физически магазини; интернет инфраструктура за интернет магазини; мрежа за обмен на електронни документи и платежна система за електронни разплащания.

Схемата на плащане през системата е следната:

- 1.Клиентът инициира плащане чрез мобилното разплащане за продукт или услуга на място (в търговския обект) или отдалечено (интернет, телефон).
- 2.Търговецът се свързва с мобилното разплащане и изпраща заявка за плащане.
- 3.Мобилното разплащане се свързва с банката на клиента, за да провери дали има налични средства и за да получи разрешение за плащането.
- 4.Банката на клиента разрешава плащането и изпраща потвърждение на мобилното разплащане.
- 5.Мобилното разплащане поисква от клиента потвърждение чрез ПИН, като изпраща заявка до мобилния му телефон.
- 6.Клиентът се потвърждава плащането чрез въвеждане на своя ПИН. Каналът, пренасящ цялата комуникация, е закодиран посредством 128-битов SSL алгоритъм.
- 7.Мобилното разплащане извършва прехвърлянето на средствата и изпраща потвърждението за плащането до всички страни в транзакцията: търговските банки, клиента и търговеца.
- 8.В края на сетълмент периода мобилното разплащане нетира всички транзакции и изпраща сетълмент заявка до РИНГС.

VI. БЮДЖЕТНИ ПЛАЩАНИЯ

Редът за обслужване на сметки на бюджетни предприятия и организацията на плащанията от и към бюджетни предприятия се регламентира чрез Указание на БНБ и МФ 03-13006.

Плащания към сметки на бюджетни предприятия се извършват на основание редовно съставени платежни документи - Преводно нареждане/вносна бележка за плащане от/към бюджета - Приложение № 9 от Наредба № 3 на БНБ за плащания, инициирани от физически и юридически лица.

Съгласно съществуващата нормативна уредба в страната, за пренасяне на информацията от документ "Преводно нареждане /вносна бележка за плащане от/към бюджета" в случаите когато се прехвърлят суми по сметки се използва **SWIFT MT103** съобщение. Стандартният преводен формуляр MT103 съдържа имената на изпращача и получателя, номерата на сметките и адресите на банките, размера на сумата, предназначението на транзакцията и всички други данни, имащи отношение към операцията.

13. СЕБРА

Система за Електронни Бюджетни РАЗплащания (СЕБРА) е система за наблюдение на иницираните плащания от включените в нея бюджетни предприятия и управление на плащанията в рамките на предварително зададени лимити. Оператор на системата е Банксервиз АД. СЕБРА не е платежна система по смисъла на чл. 41, ал. 1 от Закона за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи и обслужва плащания, **инициирани от бюджетни предприятия.**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Към момента българските потребители – гражданите и фирмите, могат да се възползват от различни начини и платежни инструменти за електронни разплащания:

- чрез Интернет - с използването на банкови карти в системите за електронни плащания, които служат като преносна среда на информацията, свързана с плащанията, наредени от клиентите. Самите плащания се извършват от банката на клиента-платец и банката на получателя.
- чрез банкоматите в страната – с използването на банкови карти.
- Чрез интернет – превод от банкова сметка (без да е необходимо клиентът да има банкова карта, свързана със сметката).
- Чрез sms - превод от банкова сметка (без да е необходимо клиентът да има банкова карта, свързана със сметката).

Използването на услугите, свързани с плащания по електронен път изисква предварителна регистрация на потребителите – платци, както и на получателите (в определени случаи получателят на плащането може и да не е регистриран потребител на системата, чрез която получава преводи).

Съществуват унифицирани правила и условия за ползване на системи за електронни плащания – задължителна регистрация на потребителите и достъп до услугите след идентификация с парола, потребителско име и/или цифров сертификат (УЕП).

Плащанията чрез електронните системи за плащания, обект на анализа в глава V, се извършват от банките на платеца и на получателя, съгласно съответната нормативна уредба в страната, а ролята на описаните системи е да осигурят електронна среда за приемане и предаване на информация за нареждания за плащания от страна на клиентите, както и да осигурят защитен канал за пренос на информация за плащанията.

Обмен на информация

Дружествата, които приемат безкасови плащания на предоставяните от тях услуги, интегрират информационната си система с всяка една от системите за електронни плащания, чрез която клиентите имат възможност да извършват плащания.

Всички банки и системи за електронни плащания (цитирани в глава V) използват различен софтуер и съответно бенефициентите на плащанията обменят информация с всяка по отделно по различен протокол, използвайки и различен формат на данните.

Текущо състояние - многопосочна свързаност на доставчиците на услуги с отделните системи, осигуряващи възможност за електронни плащания.

Решение: Средата за електронни плащания ще осигури централизирана свързаност на доставчиците на услуги с всички включени оператори на системи, осигуряващи възможност за електронни плащания. Ще се преодолее проблемът с различните формати, използвани за обмен на данни по електронен път и интеграция с отделните системи.

Потвърждение за извършено плащане

Всички съществуващи в момента системи за електронни плащания известяват своевременно платеца за резултата от плащането. При плащанията към нерегистрирани в системата получатели не съществува механизъм за “обратна връзка“ с цел известяване в реално време на бенефициентите на плащането за получен превод. В резултат на което се забавя обработката на информацията, свързана с плащанията и съответно предоставянето на услугата на платеца, ако плащането е свързано с ползването на услуга.

Тъй като безкасовите (безналични) плащания са плащания, които се изпълняват от банките, информацията за тях се отразява в движенията по банковата сметка на съответния получател. Плащанията по банков път, които получават отделните административни ведомства, се обработват и отчитат от страна на администрацията в рамките на няколко дни след нареждане на плащането от клиента-платец – след заверка на банковата сметка на бюджетното ведомство със сумата на плащане и отразяването му в документите (хартиени и електронни) за движенията по банковата сметка.

Изграждането на връзка между всички участници в средата за електронни плащания – наредител, получател и изпълнител на плащането, която да позволява електронен начин на подаване на информация за извършените плащания и съответно автоматично им отчитане в реално време в информационните системи на отделните администрации, е една от основните задачи при проектирането и разработването на средата, осигуряваща електронни разплащания.

Срокове за интеграция на отделните участници-платежни оператори към средата за електронни плащания.

Банките, които желаят да се включат в средата за електронни плащания, могат да предложат на своите клиенти възможност за плащане на електронни административни услуги чрез системата си за Интернет банкиране. За целта системата за интернет банкиране на банките трябва да обменя съобщения със средата за електронни плащания, съгласно предоставения от Изпълнителя протокол за “платежни оператори”. С оглед на това трябва да се извършат промени в ползвания софтуер от системата за интернет банкиране на отделните банки.

Операторите на системите за електронни плащания, които желаят да се включат в проекта, също трябва да извършат необходимите промени в софтуера си, за да приемат и предават данни със средата за електронни плащания по протокол за “платежни оператори”. С оглед на използваната в описаните системи (в глава V) технология за извършване на плащания по банкова сметка (плащанията се изпълняват от банките, съгласно нормативната уредба в страната), промените, които трябва да бъдат реализирани от операторите на тези системи, за да предложат на своите клиенти възможност да заплащат електронни административни услуги, обхващат предимно протокола за обмен на данни със средата за електронни плащания.

С оглед направеното проучване на съществуващите системите за електронни плащания в страната, съществуват обективни възможности проектът да стартира в предвидените срокове с минимум двама участника като “платежни оператори”.

Настоящият “Анализ на съществуващите системи за разплащания, позволяващи електронен обмен” е изготвен от екип в състав:

Гергана Панайотова – Изпълнителен директор на Ипей АД

Делчо Христов – Директор “Банков софтуер”, Датамакс АД

Траяна Годорова – Директор “Поддръжка банков софтуер”, Датамакс АД

Аглика Денова – Специалист “Интернет приложения и документация”, Датамакс АД

.....
Георги Маринов,
Изпълнителен директор на Датамакс АД